

Programové prohlášení vlády

1992

I. Preambule

Vláda České a Slovenské Federativní Republiky předstupuje před Federální shromáždění i před občany našeho státu se svým programovým prohlášením, které odráží složitost situace, v níž se naše společnost po dvouapůlletém vývoji od listopadu 1989 nachází. Tato situace je nepochybně charakterizována úsilím našich národů a národnostních menšin o co nejrychlejší rozchod s minulostí nesvobody a co nejúčinnější využití nově získaných svobodných podmínek, které jsou výsledkem dlouhého úsilí vnitřních sil a celkových změn v Evropě i ve světě. Nedávné volby, z nichž vzešlo i toto Federální shromáždění, však ukázaly, že obsah, forma i postup kroků k využití těchto podmínek je vnímán v obou republikách odlišně. Souhrnným výrazem této odlišnosti je rozdílné stanovisko k budoucímu státoprávnímu uspořádání České a slovenské Federativní Republiky.

Vláda České a Slovenské Federativní Republiky bude plnit úkoly spojené s řešením státoprávních problémů a na základě dohod národních rad. Doporučuje, aby se těchto dohod dosáhlo nejpozději do konce září 1992. Svůj program proto považuje vláda jako časově podmíněný a této skutečnosti podřizuje i obsah a rozsah svého programového prohlášení. Proto se programové prohlášení vlády soustřeďuje na vybraný okruh otázek, které v tomto období považuje vláda za rozhodující. Vláda si je vědoma toho, že se nemůže pouštět do takových kroků, které by zásadním způsobem měnily dnešní federální charakter státu a nebude měnit kurz současné politiky České a slovenské Federativní Republiky do doby než bude ústavní cestou vyřešeno státoprávní uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky.

Vláda

- a) chce zabezpečit kontinuitu všech procesů započatých po listopadu 1989 a pokračovat v zahájených reformách;
- b) navrhuje výraznou redukci počtu i velikosti ústředních orgánů státní správy, přesun kompetencí zrušených a redukovaných ústředních orgánů státní správy na zbývající ústřední orgány státní správy a přesun dohodnutých kompetencí na orgány republik;
- c) připraví - a pokud k tomu bude zmocněna - navrhne podmínky pro hladké fungování dvou svrchovaných států s mezinárodní právní subjektivitou.

Za této situace předkládá vláda své programové prohlášení, zahrnující cíle její činnosti zhruba na tři měsíce. Pokládá za nutné, aby po této době, s ohledem na vývoj situace, přestoupila před Federální shromáždění s rozšířeným programovým prohlášením.

II. Legislativa

Vláda zabezpečí zejména kontinuitu právního řádu, vytvořit podmínky pro další rozvoj demokratického systému a dodržování Listiny základních lidských práv a svobod a pokračování transformačního procesu ekonomiky.

Vláda navrhne, aby došlo ústavní cestou k novému vymezení působnosti mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou, Českou republikou a Slovenskou republikou, zejména s tím záměrem, aby pravomoci, které není nutné vykonávat centrálně na úrovni federace, byly převedeny na Českou republiku a Slovenskou republiku. Vláda připraví odpovídající návrhy úpravy působnosti federace a bude iniciovat legislativní proces zakládající změnu ústavního zákona o československé federaci.

Mezi prvořadé úkoly vlády patří příprava právní úpravy dohodnutých změn ve struktuře federálních ministerstev a řešení s tím spojených kompetenčních, majetkoprávních a pracovněprávních otázek. Federální vláda předloží Federálnímu shromáždění návrh ústavního zákona upravujícího strukturu ústředních orgánů státní správy federace a s tím související změny v působnostech těchto orgánů, včetně uspořádání příslušných majetkových, pracovněprávních a jiných vztahů.

Vláda posoudí působení a účinnost některých platných právních předpisů a v případě potřeby připraví jejich novelizaci.

U návrhů právních předpisů, které byly rozpracovány v působnosti vlády, rozhodne o jejich prioritách a dalším legislativním procesu, popřípadě o ukončení prací. Stejně posoudí vládní návrhy, které byly již předloženy, ale Federálním shromážděním nebyly projednány.

Vláda bude podporovat co nejrychlejší řešení státoprávního problému na základě dohody obou národních rad. Připraví právní úpravu způsobu přechodu České a Slovenské Federativní Republiky na dva svrchované státy s mezinárodní právní subjektivitou a dojde-li v této otázce k dohodě, předloží ji Federálnímu shromáždění.

III. Zahraniční politika

Vláda bude v období do vyřešení státoprávního uspořádání zabezpečovat jednotné vystupování státu navenek při respektování a plnění všech závazků České a Slovenské Federativní Republiky na úrovni dvoustranných a mnohostranných vztahů a chránit její zájmy v zahraničí.

Bude pokračovat v zapojení České a Slovenské Federativní Republiky do evropských integračních procesů, zejména ve vztahu k Evropským společenstvím. Přitom bude vytvářet podmínky pro výraznější účast České republiky a Slovenské republiky v těchto procesech.

Vláda bude nadále usilovat o prohloubení a rozšíření styků s NATO, Západoevropskou unií, Evropským sdružením volného obchodu a Radou Evropy. Tyto přístupy bude důsledně uplatňovat v širším rámci aktivit KBSE v souladu s výsledky Helsinského summitu.

Mezi priority naší zahraniční politiky patří vztahy s našimi bezprostředními sousedy. S Polskem a Maďarskem nás pojí jak historické vazby a společná zkušenost posledních desetiletí, tak i dnešní úsilí o koordinovaný postup. Pozitivní stránky našeho staletého spoluzití s Německem a Rakouskem budou i nadále tvořit základ našich dobrých sousedských vztahů. Máme velký zájem na rozvíjení dobrých sousedských vztahů s Ukrajinou.

Formování nové politické architektury v Evropě není možné bez aktivní účasti USA. Proto přikládáme velký význam dobrým a přátelským vztahům s touto světovou velmocí.

Vláda bude usilovat o dobré politické, ekonomické a finanční vztahy s Ruskem.

Prioritou naší zahraniční politiky zůstává aktivní vztah k OSN. Z pohledu zahraničně ekonomických souvislostí bude pro nás rozhodující vztah k takovým mezinárodním organizacím jako jsou Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Všeobecná dohoda o clech a obchodu - GATT apod.

Prostřednictvím československé zahraniční služby bude vláda objektivně informovat o vývoji státoprávních procesů v České a Slovenské Federativní Republice.

Vláda stanoví kritéria a vytvoří podmínky pro uplatňování principu parity při obsazování diplomatických funkcí a bude usilovat o celkové zkvalitnění práce zahraniční služby.

IV. Bezpečnost a obrana

Vláda přikládá velkou váhu zajištění bezpečnosti a ochraně osobní svobody všech občanů. Proto zintenzivní opatření na úseku ochrany ústavnosti, vnitřního pořádku a potlačování zločinnosti. Zabezpečí poskytování specializovaných, profesionálních bezpečnostních služeb ve federální působnosti, včetně poskytování informací federálním a republikovým orgánům, v souladu s principy právního státu a s důrazem na kvalitu a odpovědnost těchto služeb.

Vláda bude klást rovněž důraz na profesionalizaci pohraniční policie a na další opatření s cílem zamezit ilegálnímu tranzitu osob přes území České a Slovenské Federativní Republiky. S využitím mezinárodní spolupráce vláda přijme organizační a preventivní opatření směřující k potlačování mezinárodně organizovaného zločinu.

Vláda bude usilovat o definování systému moderní evidence obyvatel pro potřeby státní správy.

Vláda bude pečlivě sledovat úroveň ochrany demokratických institucí před protiústavní činností a zpravodajské zabezpečení České a Slovenské Federativní Republiky.

Vláda zahájí proces transformace Federální bezpečnostní a informační služby a zajistí optimální rozdělení jejích kompetencí mezi federaci a republiky.

Ve vojenskostrategické koncepci bude federální vláda důsledně naplňovat obrannou vojenskou doktrínu České a Slovenské Federativní Republiky, orientovanou k obraně svobody a nezávislosti, udržení samostatnosti a celistvosti. Vláda vytvoří předpoklady pro dokončení zásadních změn v dislokaci vojsk tak, aby bylo možno novým rozmístěním Československé armády zaujmout obrannou sestavu na všech úsecích při rovnoměrném rozmístění sil v obou republikách.

Vláda zajistí realizaci výkonu vojenské základní služby podle republikového principu a vytvoří podmínky pro její zkrácení.

Vláda připraví strukturální změny Československé armády v návaznosti na ekonomické možnosti České a Slovenské Federativní Republiky a zabezpečení hospodářsko-mobilizačních příprav k obraně státu. současná organizační struktura ozbrojených sil bude přebudována tak, aby odpovídala požadavkům efektivní obrany. V souladu s vytvářením evropské bezpečnosti bude pokračovat ve snižování početního stavu ozbrojených sil na takovou úroveň, která

zabezpečí přiměřenou obrannou sílu státu. Uplatní takový přístup v řízení a organizaci civilní obrany, zaměřené na ochranu obyvatelstva a materiálních hodnot společnosti, který by umožnil neodkladné převedení nevojenské části Civilní obrany do kompetencí republik.

V. Hospodářská politika

Prioritami vládní hospodářské politiky v návaznosti na dokončení první etapy transformačního procesu bude politika směřující k udržení stability makroekonomického prostředí na celém území a politika podpory ekonomického růstu. K tomu vláda bude:

1. pokračovat v procesu rychlé a transparentní privatizace,
2. rozvíjet tržní vztahy a dotvářet institucionální a právní rámec jejich působení,
3. podporovat rozvoj soukromého sektoru, zejména malých a středních podniků (např. vytvářením podmínek pro uplatnění nových daní, rozvojem činnosti instituce na podporu exportu apod.),
4. prosazovat udržení sociálního smíru (s důrazem na jednání odborových a zaměstnavatelských svazů),
5. klást důraz na efektivní regionální politiku (např. podporou konverze zbrojního průmyslu, využíváním prostředků federálního rozpočtu, určených na financování politiky zaměstnanosti),
6. podporovat příliv zahraničního kapitálu,
7. využívat dostupné mezinárodní finanční zdroje na efektivní infrastrukturální projekty.

Vláda je přesvědčena, že takto formulovaná hospodářská politika pozitivně ovlivní nabídkovou stránku ekonomiky a dále zlepší podmínky pro její začínající hospodářské oživení.

V oblasti technické a sociální infrastruktury vláda bude:

1. naplňovat zásady státní dopravní politiky, včetně vytváření nezbytných předpokladů k dosažení harmonizace podmínek pro podnikání na dopravním trhu a restrukturalizaci dopravních systémů; obdobně bude vláda postupovat při naplňování zásad státní energetické a spojové politiky,
2. zajišťovat plynulý chod rozsáhlých technických soustav s působností po celém území ČSFR, jako jsou sítě dopravní a spojové infrastruktury při zachování kontinuity vztahů s ostatními evropskými státy,
3. zajišťovat jednotný, nezávislý odborný státní dozor nad bezpečností provozu jaderných zařízení s ohledem na plnění mezinárodních závazků,
4. vytvářet koncepci funkční bytové politiky v tržním prostředí, včetně časového postupu legislativních, ekonomických a organizačních opatření.

V.1 Finanční politika

a) rozpočtová politika

Vláda si uvědomuje, že všechny státní rozpočty budou do konce roku 1992 pod značným tlakem. Proto státní rozpočet nemůže být nástrojem ožívování ekonomiky, pokud nechceme připustit rozvrat státních financí.

Cílem rozpočtové politiky musí i nadále být zamezení deficitu. Pro státní rozpočet federace to znamená, že ve zbývajících částech roku bude třeba ještě důsledněji regulovat jeho výdaje, přizpůsobovat je vývoji státních příjmů. Ve spolupráci s republikovými orgány Vláda prohloubí úsilí o zamezení daňových úniků.

Pro letošní rok předpokládá vláda zachování současného systému rozpočtových pravidel. Počínaje rokem 1993 skončí přerozdělování prostředků prostřednictvím federálního rozpočtu, včetně současného mechanismu společných příjmů. Výdaje federálního rozpočtu se omezí na financování činností společných orgánů včetně zahraniční služby a obrany. Mimo příjmů od společných orgánů budou příjmy tohoto rozpočtu tvořit cla apod., doplněné příspěvkem z rozpočtů republik na principu parity a proporcionality.

Vláda bude prosazovat urychlené dokončení daňové reformy a dobudování systému komunikace mezi finančními a daňovými správami.

Vláda se zavazuje, že dokončí legislativní kroky k zavedení fondů sociálního pojištění a zaměstnanosti;

b) měnová politika

Vláda bude i nadále podporovat politiku Státní banky československé směřující k měnové a kursové stabilitě a k rozšiřování vnitřní směnitelnosti jako předpokladu pro perspektivní zavedení plné směnitelnosti československé koruny. Vláda bude usilovat o to, aby zahraniční zadluženost České a Slovenské Federativní Republiky byla zachována ve výši odpovídající jejímu ekonomickému potenciálu s tím, že transformace nebude uskutečňována na úkor budoucích generací.

Vláda bude podporovat urychlený rozvoj kapitálového trhu a vytváření konkurenčního prostředí v bankovním sektoru. Ve spolupráci se Státní bankou československou bude usilovat o vytváření spolehlivého a dobře fungujícího systému obchodních bank, jakož i o tvorbu účinnějších zábran vstupu "špinavých peněz" do ekonomiky.

Jakékoliv řešení státoprávního uspořádání se bude realizovat tak, aby nedošlo k ohrožení úspor a majetku obyvatelstva a podniků;

c) cenová a mzdová politika

Vláda bude pokračovat v politice cenové liberalizace ve vazbě na postup privatizace a demonopolizace. Vláda se bude zasazovat o průběžné přizpůsobování maximálních cen veřejně zabezpečovaných statků vývoji cen vstupů s přihlédnutím k důchodové situaci odběratelů těchto statků, s cílem nepřipustit vznik závažných inflačních impulsů.

V závislosti na postupu privatizace vláda přistoupí k další liberalizaci mezd. Přitom však nepřipustí, aby mzdový vývoj negativně ovlivnil ceny.

V.2 Privatizace

Privatizace zůstává zásadní prioritou vlády jako hlavní metoda prosazování systémových změn. Současně je chápána jako hlavní nástroj restrukturalizace podniků "zdola", která se projeví postupně i ve změnách struktury ekonomiky jako celku.

- dokončení a vyhodnocení první vlny velké privatizace, příprava druhé vlny velké privatizace, která by měla na základě zkušeností z první vlny zajišťovat maximální objektivitu a transparentnost použití všech zákonných metod včetně kupónové privatizace,

- vybudování sekundárního kapitálového trhu.

Velkou pozornost je potřebné věnovat stabilnímu a jasnému právnímu rámci v této oblasti, mimo jiné zabránění vstupu nelegálních a nezdaněných peněz.

VI. Struktura federální vlády

Vláda České a Slovenské Federativní Republiky v bezprostředně následujícím období zabezpečí výkon všech dosavadních kompetencí a navrhne výraznou redukci ústředních orgánů státní správy a přesun dohodnutých kompetencí na orgány republik.

Tyto změny předurčené snížením počtu členů federální vlády ze 16 na 10 povedou ke snížení počtu federálních ústředních orgánů státní správy z 12 na 5 a zároveň se výrazně sníží počet pracovníků státní správy na úrovni federace.

Zůstávají tato federální ministerstva:

1. ministerstvo financí,
2. ministerstvo zahraničních věcí
3. ministerstvo obrany
4. ministerstvo vnitra
5. ministerstvo hospodářství.

Vláda zabezpečí, aby se počet federálních ústředních orgánů státní správy snížil a převod kompetencí uskutečnil nejpozději do konce září 1992.

K tomu účelu:

- navrhne ukončit činnost federálního ministerstva práce a sociálních věcí - jeho kompetence budou po nezbytných změnách příslušných federálních a republikových zákonů převedeny na republiková ministerstva práce a sociálních věcí, případně zčásti na jiná federální ministerstva (ministerstvo financí, ministerstvo zahraničních věcí), nebo na Úřad vlády České a Slovenské Federativní Republiky, pod pravomoc příslušného místopředsedy vlády;

- obdobný úkol čeká vládu i v oblasti životního prostředí. Kompetence Federálního výboru pro životní prostředí budou po nezbytných změnách příslušných federálních a republikových zákonů převedeny na republiková ministerstva životního prostředí, případně zčásti na jiná federální ministerstva (ministerstvo financí, ministerstvo zahraničních věcí), nebo na Úřad vlády České a Slovenské Federativní Republiky pod pravomoc příslušného místopředsedy vlády. Vláda zabezpečí likvidaci ekologických následků pobytu vojsk v prostorech Mladá a Ralsko a otázku dalšího využití těchto prostor prostřednictvím mezinárodní veřejné soutěže;

- zahraniční obchod se postupně realizuje přímo v působnosti výrobních organizací a vývozních organizací na komerčním základě. Působení federálního ministerstva zahraničního obchodu se kvantitativně zužuje. Federální ministerstvo zahraničního obchodu však nadále odpovídá za tvorbu koncepce zahraničně obchodní politiky České a Slovenské Federativní Republiky a zajišťuje její provádění ve styku s orgány jiných států. Vláda navrhne, aby činnost federálního ministerstva zahraničního obchodu byla ukončena a aby jeho kompetence po nezbytných změnách federálních a republikových zákonů zčásti přešly na federální ministerstva zahraničních věcí a hospodářství a Ústřední celní správa byla začleněna do působnosti federálního ministerstva financí;

- navrhne ukončit činnost federálního ministerstva kontroly. Vyčleněné činnosti federálního ministerstva kontroly budou převedeny do působnosti republik. Vybrané činnosti spojené s kompetencemi vlády ČSFR, po konstituování Úřadu vlády České a slovenské Federativní Republiky jako orgánu státní správy, v této oblasti zabezpečí příslušný útvar tohoto Úřadu;

- navrhne zrušení federálního ministerstva pro strategické plánování a převedení jeho kompetencí v zúženém rozsahu na federální ministerstvo hospodářství;

- výkon činnosti nyní zajišťované Federálním úřadem pro hospodářskou soutěž upraví ústavní zákon;

- navrhne zrušit federální ministerstva dopravy a spojů jako ústřední orgány státní správy. Po dohodě s národními vládami na základě příslušných legislativních opatření přejdou jednotlivé kompetence na příslušná republiková ministerstva. Federaci budou zachovány koordinující kompetence, které jsou nezbytné pro napojení obou republik na mezinárodní infrastrukturní síť. Tyto koordinující kompetence budou převedeny po nezbytných změnách příslušných federálních a republikových zákonů na Úřad vlády České a Slovenské Federativní Republiky pod pravomoce příslušného místopředsedy vlády.

Činnost všech výše uvedených federálních orgánů státní správy bude ukončena do 30. 9. 1992.

VII. Závěr

V případě zmocnění zajistí vláda převod hmotného a nehmotného majetku včetně závazků a převod kompetencí z federální působnosti na nově vzniklé subjekty.

Vláda si je vědoma, že programové prohlášení je poplatné časovému horizontu jejího mandátu. Je připravena předstoupit před Federální shromáždění s rozšířeným programovým prohlášením, které bude respektovat vyřešení státoprávního uspořádání České a slovenské Federativní Republiky.